

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83915,Braun-Juliusz-Jakub.html>
2022-10-05, 00:31

Braun Juliusz Jakub

BRAUN Juliusz Jakub (1875 – 8 I 1939), chemik, autor dwóch reakcji imiennych. Syn Jana, lekarza, i Aleksandry z domu Rozenblum.

Ukończył III Gimnazjum Humanistyczne w Warszawie, następnie krótko studiował architekturę w Königlich Technische Hochschule w Berlinie-Charlottenburgu. Studia chemiczne odbył w Getyndze oraz Monachium. Doktorat uzyskał w 1898 na podstawie rozprawy *Über die isomeren Pulegone*, którą przygotował pod kierunkiem O. Wallacha. Po ukończeniu studiów podjął pracę jako asystent w Inst. Chemii na uniwersytecie w Getyndze. W 1902 uzyskał habilitację na podstawie pracy *Zur Kenntniss von organischen Verbindungen mit verkettetem Schwefelatom*. W 1906 zatrudnił się w nowo powstałym Inst. Terapii Doświadczalnej we Frankfurcie nad Menem. W 1909 został profesorem nadzwyczajnym oraz dyrektorem działu chemii nieorganicznej w Inst. Chemii uniwersytetu we Wrocławiu, gdzie pracował do 1918 (1915–16 miał urlop, gdyż został skierowany przez władze niemieckie do Warszawy). W Warszawie zorganizował wspólny dla uniwersytetu oraz politechniki Inst. Chemii, którym kierował, będąc jednocześnie prorektorem PW. W Polsce nie został jednak przyjęty przyjaźnie, gdyż był postrzegany jako reprezentant interesów władz niemieckich, dlatego studenci powszechnie bojkotowali jego wykłady jako „niemieckiego profesora”. Gdy w 1917 UW uzyskał pełną autonomię, Rada Zarządzająca nie przedłużyła z B. umowy o pracę. W 1918 został mianowany profesorem zwyczajnym chemii w Wyższej Szkole Rolniczej w Berlinie, a w 1921 objął kierownictwo Inst. Chemii uniwersytetu we Frankfurcie nad Menem. W 1935 został nagle przeniesiony na emeryturę. Otworzył wówczas w Heidelbergu prywatne laboratorium, w którym kontynuował badania.

B. był autorem ponad 400 publikacji naukowych, z których większość dotyczyła zagadnień syntezy organicznej. Prace te ogłaszał głównie po niemiecku, podpisując je: von Braun. Polskie publikacje natomiast – bardziej słowiańsko brzmiącym imieniem Julian. Jego dorobek naukowy był znaczący. Współpracował z powstałym w 1901 „Chemikiem Polskim”, na którego łamach ogłosił kilkanaście artykułów naukowych. W 1908 wydał pracę *Badania w dziedzinie azotowych związków organicznych 1900–1908*, nagrodzoną w 1909 przez Fundację im. Jakuba Natansona. Podczas pobytu we Wrocławiu skupił wokół siebie sporą grupę polskich doktorantów oraz asystentów (przede wszystkim z zaboru pruskiego).

B. jest autorem dwóch reakcji imiennych. W 1900 odkrył przypadkowo nową reakcję amin trzeciorzędowych z bromocyjanem, która w literaturze chemicznej została nazwana jego nazwiskiem. Prawie jednocześnie z B. reakcję tę zaobserwowali także R. Scholl oraz W. Nörr. Problemowi reakcji amin trzeciorzędowych z bromocyjanem B. poświęcił łącznie 53 publikacje. Reakcja ta okazała się przydatną metodą odmetylowania trzeciorzędowych amin aromatycznych, a także otrzymywania amin drugorzędowych z amin trzeciorzędowych, ponadto ma spore znaczenie w chemii alkaloidów. Druga reakcja imienna B. polega na degradacji amidów pięciochlorkiem fosforu. W zależności od warunków reakcji można uzyskać odpowiednie chloroalkany lub imidochlorki. Reakcja amidów z pięciochlorkiem i pięciobromkiem fosforu stała się metodą syntezy dichloroalkanów i dibromoalkanów, podstawionych na terminalnych atomach łańcucha węglowego, które stanowią dogodny substrat w syntezie związków heterocyklicznych. Reakcja syntezy nitryli aromatycznych jest nazywana reakcją Rosemunda–Brauna (obaj badacze odkryli tę metodę niezależnie). Dalsze prace doprowadziły do wniosku, iż w warunkach stosowanych przez B. reakcja ma przebieg autokatalityczny. W 1919 A. Sonn i E. Müller opisali metodę syntezy aldehydów aromatycznych, która polegała na redukcji iminohlorków za pomocą chlorku cyny (II). Modyfikacja tej metody przez B., polegająca na użyciu chlorku chromu (II), umożliwiła syntezę aldehydów α,β -

nienasyconych typu: $RCH=CH-CHO$. Modyfikacja syntezy aldehydów wg Sonna-Müllera jest nazywana reakcją Brauna-Rudolpha.

I.Z. Siemion: *Juliusz Jakub Braun (1875-1939) i jego wkład do chemii organicznej*, Wrocław 1987; tegoż: *Reakcje imienne chemików Polaków*, Warszawa 1987, s. 89-101.

Marcin Dolecki

[Poprzedni](#)
[Następny](#)